

Saksframlegg

Dato: 03.05.2012
Arkivref: 2011/4038-12751/2012 / 026

Saksbehandler: Torleiv Momrak

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
12/23	Fylkestinget	21.06.2012

SØKNAD OM OVERFØRING AV KOMMUNER FRA AUST-AGDER TIL VEST-AGDER - HØRINGSSVAR FRA AUST-AGDER FYLKESKOMMUNE

Fylkesrådmannen fremmer slikt forslag til vedtak:

Aust-Agder fylkesting avgir følgende høringsuttalelse til Kommunal- og regionaldepartementet vedrørende eventuell overføring av kommunene Lillesand, Birkenes, Iveland og Evje og Hornnes til Vest-Agder fylke:

1. Av de angitte alternative løsningene anbefaler fylkestinget følgende i prioritert rekkefølge:

- I. Opprettholdelse av dagens fylkesgrense
- II. Fylkessammenslutning
- III. Overføring av kommunene Lillesand, Birkenes og Iveland
- IV. Overføring av kommunene Lillesand, Birkenes, Iveland og Evje og Hornnes.

2. En eventuell grensejustering er ikke ønskelig av bl.a. følgende grunner:

- Aust-Agder blir sterkt svekket befolkningsmessig
- Fylkets innflytelse i nasjonal politikk svekkes
- Fylkeskommunens kompetanse og kapasitet i regional utvikling svekkes
- Fylkeskommunens tjenesteproduksjon kan bli svekket
- Fylkeskommunens økonomi svekkes.

På denne bakgrunn går fylkestinget i mot grensejusteringer mellom Aust-Agder og Vest-Agder.

3. Fylkestinget mener at regjeringen bør vurdere fylkes- og kommunestrukturen i Norge.

4. Fylkestinget har forståelse for de utfordringer søkerkommunene viser til som grunnlag for sine søknader og vil understreke behovet for videreutvikling av samarbeidet på Agder. Regionplan Agder 2020 er det viktigste redskapet i denne sammenheng. Fylkestinget vil arbeide for å redusere de ulemper grensekommunene opplever.

Komiteehandling - 12.06.2012

Etter forslag fra Øystein Haga, V, fremmet på vegne av H, Kr.F. og V, avgir komiteens medlemmer, Stein Rune Hagestrand, H, Irene Henriksen Aune, H, May Britt Topland, H, Andreas Brovig, Kr.F, og Øystein Haga, V, følgende innstilling:

1. Fylkestinget konstaterer at folkeavstemningen om ett Agder viser flertall for å opprettholde dagens fylkesgrenser, samtidig som en ser at folkeavstemningene i de tre kommunene og et enstemmig kommunestyrevedtak i Evje og Hornnes ønsker overflytting til Vest-Agder. Ut fra dette ser fylkestinget et klart behov for at Storting og regjering snarest initierer en ny reform for fylkes- og kommunestruktur i Norge.
2. Eksisterende fylkesgrenser beholdes inntil ny fylkes- og kommunestruktur er vedtatt av Stortinget.
3. Som fylkesrådmannens forslag til punkt 4.

Odd Gunnar Tveit, FRP, avgir følgende innstilling:

Som fylkesrådmannens forslag, men i punkt 1 utgår II, III og IV.

Etter forslag fra Ole Mikalsen, AP, fremmet på vegne av AP og SP, avgir komiteens medlemmer, Ole Mikalsen, Ap, Bente Olsen, AP, Liv Tanche-Larsen, AP, og Knut Austad, SP, følgende innstilling:

1. Fylkestinget anbefaler at dagens fylkesgrense opprettholdes.
2. Som fylkesrådmannens innstilling.
3. Som fylkesrådmannens innstilling i punkt 4.

Signe Ann Jørgensen, SV, fremmet følgende innstilling:

Som fylkesrådmannens forslag, men i punkt 1 utgår III og IV. Hele punkt 3 utgår.

Behandling i fylkestinget 21.6.2012:

Øystein Haga trakk forslaget han fremmet i komiteen på vegne av H, KrF og V og fremmet følgende forslag til nytt pkt. 4:

Fylkestinget konstaterer at folkeavstemningen om ett Agder viser flertall for å opprettholde dagens fylkesgrenser, samtidig som en ser at folkeavstemningene i de tre kommunene og et enstemmig kommunestyrevedtak i Evje og Hornnes ønsker overflytting til Vest-Agder. Ut fra dette ser fylkestinget et klart behov for at Storting og regjering snarest initierer en ny reform for fylkes- og kommunestruktur i Norge.

Gunnar Oftedahl fremmet følgende forslag:

Aust-Agder fylkesting avgir følgende avgir følgende høringsuttalelse til Kommunal- og regiondepartementet vedrørende eventuell overføring av kommunene Lillesand, Birkenes, Iveland og Evje og Hornnes til Vest-Agder fylkes:

1. Av de alternative løsningene anbefaler fylket i prioritert rekkefølge:

- I. Overføring av kommunene Lillesand, Birkenes, Iveland og Evje og Hornnes
 - II. Overføring av kommunene Lillesand, Birkenes og Iveland
 - III. Fylkessammenslutning
 - IV. Opprettholdelse av dagens fylkesgrense
2. Fylkestinget konstaterer at folkeavstemningen i Aust-Agder resulterte i et nei til at Aust-Agder og Vest-Agder skulle slås sammen til ett fylke.

Samtidig med at folkeavstemningen om et sammenslått fylke ble avholdt, hadde kommunene Iveland, Birkenes og Lillesand folkeavstemning om overflytting til Vest-Agder. Resultatet av disse folkeavstemningene uttrykte et klart ønske om overflytting til Vest-Agder. Senere har enstemmige kommunestyrevedtak i Lillesand, Birkenes, Iveland og Evje Hornnes ytterligere bekreftet ønsket om overflytting til Vest-Agder. I rapport til Kommunaldepartementet i sakens konkluderer NIVI at Aust-Agder godt kan leve videre og opprettholde sitt tjenestetilbud som i dag, også uten de fire kommunene.

Ut fra dette ser fylkestinget er klart behov for at Storting og Regjering snarest initierer en ny reform for fylkes- og kommunestrukturen i Norge.

I påvente av en slik reform ber fylkestinget om at Storting og Regjering respekterer vedtak og folkeavstemninger som er fattet i kommunene Evje og Hornnes, Lillesand, Birkenes og Iveland og at søknaden om overflytting til Vest-Agder innvilges.

Eyolf A. Bakke fremmet følgende forslag:

Aust-Agder fylkesting anbefaler i prioritert rekkefølge:

- I. Overføring av kommunene Lillesand, Birkenes og Iveland
- II. En eventuell overføring av Evje og Hornnes, vurderes etter gjennomført folkeavstemning i kommunene.

Votering:

Det ble stemt over de foreliggende forslagene:

Innstillingen fremmet av Signe Ann Jørgensen fikk 1 stemme.

Forslaget fremmet av Eyolf Bakke fikk 2 stemmer.

Innstillingen fremmet av Ole Mikalsen fikk 27 stemmer.

Forslaget fremmet av Gunnar Oftedal fikk 5 stemmer.

Dermed var innstillingen fremmet av Ole Mikalsen vedtatt.

Tillegget fra Øystein Haga fikk 16 stemmer og falt.

Dermed var følgende vedtatt:

1. Fylkestinget konstaterer at folkeavstemningen om ett Agder viser flertall for å opprettholde dagens fylkesgrenser, samtidig som en ser at folkeavstemningene i de tre kommunene og et enstemmig kommunestyrevedtak i Evje og Hornnes ønsker overflytting til Vest-Agder. Ut fra

dette ser fylkestinget et klart behov for at Storting og regjering snarest initierer en ny reform for fylkes- og kommunestruktur i Norge.

2. Eksisterende fylkesgrenser beholdes inntil ny fylkes- og kommunestruktur er vedtatt av Stortinget.
3. Fylkestinget har forståelse for de utfordringer søkerkommunene viser til som grunnlag for sine søknader og vil understreke behovet for videreutvikling av samarbeidet på Agder. Regionplan Agder 2020 er det viktigste redskapet i denne sammenheng. Fylkestinget vil arbeide for å redusere de ulemper grensekommunene opplever.

2. SAMMENDRAG

Kommunene Lillesand, Birkenes, Iveland og Evje og Hornnes har søkt om overføring (grensejustering) til Vest-Agder fylke. Dette som et resultat av folkeavstemningen i 2011 i Aust-Agder hvor ble et klart nei-flertall til sammenslåing med Vest-Agder. Det er nå lagt frem en rapport om konsekvenser av en grensejustering hvor det pekes på tre (fire) alternative løsninger: 1. Opprettholdelse av dagens fylkesgrenser 2. Grensejusteringer der fire eller tre kommuner får innvilget sine søknader, 3. Fylkessammenslutning. Rapporten er sendt på høring fra Kommunal- og regionaldepartementet (KRD). Høringsinstansene er bedt om å prioritere mellom alternativene.

Fylkesrådmannens prinsipale standpunkt er som tidligere, en fylkessammenslutning. På bakgrunn av folkeavstemningen i Aust-Agder og påfølgende vedtak i fylkestinget, går imidlertid fylkesrådmannen inn for følgende alternativer i prioritert rekkefølge:

1. Opprettholdelse av dagens fylkesgrense
2. Fylkessammenslutning
3. Overføring av kommunene Lillesand, Birkenes og Iveland
4. Overføring av kommunene Lillesand, Birkenes, Iveland og Evje og Hornnes

3. BAKGRUNN FOR SAKEN

Spørsmålet om en sammenslåing av de to Agderfylkene har en lang historie og har vært gjenstand for en rekke utredninger. Opptakten til prosessen som fikk sin foreløpige avslutning ved den rådgivende folkeavstemningen i 2011, startet i 2004 da rapporten "Aust-Agder og Vest-Agder - samarbeid eller sammenslutning" ble lagt frem. Fylkestinget behandlet denne i desember 2004 og vedtok bl.a. (pkt. 2 og 4 i vedtaket):

2. *Fylkestinget sier seg foreløpig enig med flertallet i styringsgruppen som tilrår sammenslutning. Sammenslutning vil legge til rette for en helhetlig og demokratisk styrt regional samfunnsutvikling for hele Agder, kvalitet og effektivitet i oppgaveløsningen og en brukerorientert regional forvaltning som tilrettelegger for verdiskapning.*
4. *Før det tas endelig stilling til en eventuell sammenslutning av de to Agderfylkene, avholdes rådgivende folkeavstemning om saken samtidig med stortingsvalget i september 2005.*

Videre behandlet fylkestinget i april 2005 spørsmålet om folkeavstemning og vedtok at:

1. *Det gjennomføres en rådgivende folkeavstemning om sammenslutning av Agder-fylkene på stortingsvalgdagen 12. september. ()*

Folkeavstemningen ble senere avlyst på bakgrunn av signaler om at regjeringen ønsket en regionreform hvor både fylkesinndeling og regionale oppgaver skulle være tema. Dette skjedde gjennom fylkestingets vedtak i juni 2005:

1. *Fylkestinget viser til at det etter de politiske partiers landsmøter synes å bli et flertall på Stortinget for større, folkevalgte regioner med flere oppgaver etter valget i september. Fylkestinget viser videre til at regjeringen i kommuneproposisjonen legger opp til en parallell vurdering av kommunestruktur og dagens fylkeskommune, og at*

det vil bli lagt fram en prinsippmelding for Stortinget våren 2007 som berører hele det norske styrings- og forvaltningssystemet på lokalt og regionalt nivå. Regjeringen legger opp til at en forvaltningsreform tidligst kan iverksettes fra 2010.

- 2. På bakgrunn av at det nå legges opp til en nasjonal prosess i samsvar med kommuneproposisjonens kapittel 12.3, stilles saken om fylkessammenslutning i Agder i bero. Det avholdes ikke folkeavstemning om saken høsten 2005.*

Det kom imidlertid ingen større regionreform. I 2008 ble derfor spørsmålet om fylkesammenslutning igjen aktuelt, bl.a. på bakgrunn av ønsker fra Evje og Hornnes, Iveland, Birkenes og Lillesand kommuner. I et felles brev av oktober 2008 fra fylkesordførerne i Aust- og Vest-Agder ble alle kommunene på Agder varslet om at fylkeskommunene ville sette i gang en ny prosess med sikte på en sammenslutning. I april 2009 behandlet fylketingets saken: "Ett eller to Agderfylker?" og vedtok:

- 1. Fylkesutvalget bes arbeide videre med sikte på en eventuell sammenslutning av Aust-Agder og Vest-Agder og avklare forutsetningene for dette. Fylkesutvalget bes sammen med Vest-Agder fylkeskommune organisere det videre arbeidet sammen med berørte parter.*
- 2. Spørsmålet sendes på høringsrunde til blant andre kommunene når forhandlingsresultatet foreligger.*
- 3. Etter høringsrunden tar fylkestinget stilling til om det skal gjennomføres folkeavstemning om spørsmålet.*
- 4. Fylkestinget tar endelig stilling til spørsmålet om sammenslutning senest i juni 2010.*

Det ble deretter satt ned en politisk styringsgruppe med representanter fra begge fylkeskommuner som i april 2010 la frem en enstemmig rapport med viktige problemstillinger knyttet til en sammenslåing. Fylkestinget behandlet rapporten i juni 2010 og gjorde følgende vedtak:

- 1 a) Aust-Agder fylkesting legger saken om eventuell sammenslåing av Aust- og Vest-Agder ut til folkeavstemning.*
 - b) Folkeavstemningen bør finne sted i forbindelse med kommune- og fylkestingsvalget 2011.*
 - 2 a) Styringsgruppas rapport av 7. april 2010 danner premissene og forutsetningene. Dette innebærer blant annet at statlige myndigheter og Vest-Agder fylkeskommune aksepterer den fordeling av arbeidsplasser som fremgår av rapporten.*
 - b) Styringsgruppa anbefaler en sammenslåing av Agderfylkene. På bakgrunn av rapporten vil også Aust-Agder fylkesting anbefale en sammenslåing.*
- 3) Fylkesutvalget bes følge opp saken videre.*

(Punkt 2b ble vedtatt med 18 mot 17 stemmer. De andre punktene hadde klarere flertall bak seg.)

Folkeavstemning om ett Agder ble som kjent avviklet i forbindelse med kommunestyre- og fylketingsvalget i september i 2011. Resultatet av ble ca. 65 % nei til sammenslåing og ca. 32 % ja. Den 18. oktober 2011 behandlet fylkestinget folkeavstemningsresultatet og gjorde følgende enstemmige vedtak:

- 1. Fylkestinget tar resultatet av folkeavstemningen til etterretning.*
- 2. Fylkestinget vil understreke behovet for videreutvikling av samarbeidet på Agder. Regionplan Agder 2020 er det viktigste redskapet i denne sammenheng.*

Etter at det var klart at det ble nei i Aust-Agder sendte kommunene Lillesand, Birkenes og Iveland en felles søknad hvor de ba Kommunal- og regionaldepartementet vurdere å sette i gang en utredning om overføring av de tre kommunene til Vest-Agder fylke. De tre kommunene hadde en egen folkeavstemning ved lokalvalget om overgang til Vest-Agder og fått et klart flertall fra innbyggerne om å søke overgang til Vest-Agder. Evje og Hornnes kommune sendte en egen søknad uten forutgående folkeavstemning.

Begrunnelsen fra kommunene om å søke overgang er bl.a. felles bo-, service- og arbeidsmarked med kommuner i Vest-Agder, at fylkesgrensen påfører innbyggerne ulemper og at Kristiansand er det geografiske senteret. For de tre førstnevnte kommunene har dette også materialisert seg gjennom regionsamarbeidet Knutepunkt Sørlandet (KnpS).

Fylkesmannen i Aust-Agder mottok søknadene og i et brev fra begge fylkesmennene på Agder ble det bedt om en foreløpig uttalelse fra kommunene og fylkeskommunene. Fylkesutvalget behandlet en sak om dette i januar 2012 og gjorde følgende vedtak:

- 1. Fylkesutvalget tar til etterretning at det igangsettes en utredning om overføring av kommunene Lillesand, Birkenes, Iveland og Evje og Hornnes til Vest-Agder fylke.*
- 2. Fylkesutvalget forutsetter at fylkeskommunen involveres i det utredningsarbeidet som skal gjøres for å avklare søknadene. Aust-Agder fylkeskommune vil stille nødvendige ressurser og kompetanse til disposisjon.*
- 3. Fylkesutvalget kan ikke se at spørsmålet om konsekvensene for Aust-Agder fylke som selvstendig fylke, dersom de fire kommunene får innvilget søknadene om overføring, er med i mandatet for utredningen. Fylkesutvalget vil derfor be om at også dette spørsmålet innarbeides i mandatet.*
- 4. Når det gjelder de forhold og utfordringer som kommunene peker på som grunnlag for å søke overgang, vises det til merknader i saken, samt at dette også er spørsmål en må komme tilbake til i den bebudede utredningen.*
- 5. Fylkesutvalget viser til Aust-Agder fylkestings enstemmige vedtak om å ta folkeavstemningen om ett eller to Agderfylker til etterretning, og ber om at det legges til grunn for utredningen.*

På bakgrunn av søknadene fra de fire kommunene besluttet Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) i oktober 2011 at spørsmålet om overføring (grensejustering) skulle utredes. Oppdraget gikk til NIVI Analyse A/S, som også var godt kjent med saken gjennom bl.a. tidligere utredninger om sammenslutning av de to fylkene. NIVI Analyse AS bisto også Aust-Agder

fylkeskommune i utarbeidelse av informasjonsmaterialet som ble brukt ved folkeavstemningen i 2011.

NIVI-rapporten (2012:3) med tittel: "Endret fylkestilknytning for Evje og Hornnes, Birkenes, Iveland og Lillesand kommuner? - En konsekvensutredning", omhandler konsekvensvurderinger av en grensejustering for søkerkommunene, øvrige kommuner i begge fylker, fylkeskommunene og regional statsforvaltning. Dette sett i lys av hensynet til demokrati, tjenesteproduksjon, økonomi, samfunns- og næringsutvikling.

I de neste kapitler følger et sammendrag av rapporten og konsekvensvurderinger i forhold til de ulike aktørene.

Det vises ellers til den vedlagte rapporten for ytterligere detaljer.

3.1 Sammendrag av NIVI-rapporten - gjennomgang av konsekvenser ved grensejustering for ulike aktører

NIVI-rapporten peker på fire alternative løsninger:

Alternativ 1a: Overføring av Lillesand, Birkenes, Iveland og Evje og Hornnes til Vest-Agder

Alternativ 1b: Overføring av Lillesand, Birkenes, Iveland, men ikke Evje og Hornnes til Vest-Agder

Alternativ 2: Opprettholdelse av dagens fylkesgrense

Alternativ 3: Fylkessammenslutning

NIVI Analyse gir også sine vurderinger alternativene. Her følger et sammendrag av disse:

Alternativ 1a: Overføring av Lillesand, Birkenes, Iveland og Evje og Hornnes til Vest-Agder

- Vil imøtekomme den lokale folkevilje og være i tråd med frivillighetsprinsippet, men folkeavstemningen om fylkessammenslutning i Aust-Agder kan også tolkes som et ja til dagens fylkesgrense.
- Vil i stor grad sammenfalle med prinsippene om at fylkesgrensene bør ta hensyn til funksjonalitet og identitet og innbyggerne i søkerkommunenes identitet og tilhørighet.
- Kan forenkle og gi bedre rammebetingelser for søkerkommunene.
- Setesdal regionråd vil splittet av en fylkesgrense.
- Aust-Agder blir et betydelig mindre fylke m/smådriftsulemper.
- Vil medføre at Aust-Agder mister et stortingsmandat og et betydelig antall innbyggere. Fylkets påvirkningskraft kan dermed svekkes.
- En grensejustering kan svekke interessen for fylkespolitikken og rekrutteringen til Aust-Agders fylkesdemokrati. Alternativet vil endre styrkeforhold mellom Agder-fylkene.
- Kan føre til at ytterligere kommuner tar opp spørsmålet om overføring til Vest-Agder.

Alternativ 1b: Overføring av Lillesand, Birkenes, Iveland, men ikke Evje og Hornnes til Vest-Agder

- Lillesand, Birkenes og Iveland er sterkere integrert i Kristiansand-regionen enn Evje og Hornnes. Evje og Hornnes har en viktig posisjon i Setesdal. Det gjør at en bør se kommunen i sammenheng med de øvrige kommunene i Setesdal.
- Innvendingen kan være at det er urimelig med ulik behandling av kommunene på like søknader.
- KRDs beregninger viser at Aust-Agder også ved dette alternativet vil miste ett stortingsmandat.

Alternativ 2: Opprettholdelse av dagens fylkesgrense

- Tar hensyn til den regionale folkemeningen i Aust-Agder, men ikke til den lokale folkemeningen i søkerkommunene.
- Fylkesgrensen vil fortsatt gå gjennom Kristiansand-regionen som kommunikasjonsmessig og næringsøkonomisk hører sammen.
- Viderefører innarbeidet forvaltning og rammebetingelsene for fylkesdemokratiet og fordelingen av stortingsmandater opprettholdes.
- Vil ikke skape ro om grensespørsmålet fra søkerkommunene da kommunene igjen kan ta saken opp igjen med kommende regjeringer og Storting.

Alternativ 3: Fylkessammenslutning

- Stortinget overprøver folkeavstemmingen i Aust-Agder.
- Sammenfaller med Vest-Agders fylkestings vedtak og det primære standpunktet til søkerkommunene.
- Grenseproblematikken søkerkommunene opplever opphører.
- Skaper en robust enhet i et fremtidig perspektiv gitt en videre fortetting og utvikling av Agderbyen.
- Vil avklare fylkesgrensespørsmålet.
- Antakelig innebærer det at landet får 18 valgdistrikter til Stortinget. Gitt nåværende befolkningsprognoser ligger det an til at det samlede antall stortingsmandater fra Agder opprettholdes.
- Nåværende samarbeidsorganer mellom fylkeskommunene samles under ett fylkestings ansvarsområde og redusere prosesskostnader.

Rapporten NIVI Analyse omhandler ellers i hovedsak konsekvenser ved alternativene grensejusteringer, 1 og 1b. Det vises her også til oppdragsbrevet fra KRD hvor det bl.a. heter: *Kommunal- og regionaldepartementet innbyr utvalgte fagmiljøer til å sende inn tilbud til en konkurranse om kjøp av utredning som gjelder kartlegging av konsekvenser av endret fylkestilknytning for Evje og Hornnes, Birkenes, Iveland og Lillesand kommuner i Aust-Agder.*

3.1.1 Aust-Agder og Vest-Agder fylkeskommuners ansvarsområder

Videregående opplæring

- Møglestu videregående skole og Setesdal videregående skoles avdeling i Evje og Hornnes overføres Vest-Agder fylkeskommune. Krever nytt driftsopplegg for avdelingene i Valle og på Hovden.
- Reduksjon i kjøp av gjesteelevplasser i Vest-Agder. Økt antall gjesteelever fra Aust-Agder - spesielt fra Setesdalkommunene.
- Sannsynligvis ikke behov for vesentlige endringer i antall skoleplasser i Aust-Agder
- Ikke større bygningsmessige endringer.
- Mulig Dahlske videregående skole må styrke det tilrettelagte tilbudet for svake grupper
- Elevene i Aust-Agder får færre videregående skoler å velge mellom.

Tannhelse

- Det er lokalisert tannhelseklinikker i samtlige av søkerkommunene. Disse klinikkene vil overtas av Vest-Agder fylkeskommune. Det medfører endret opplegg for betjening av Bygland kommune dersom overføring.

Samferdsel

- Vest-Agder fylkeskommune overtar ansvaret for fylkesvegene i søkerkommunene. (ca. 400 km med veg, 27 prosent av Aust-Agders fylkesveger.
- Ansvaret for kollektivtransporten til de berørte innbyggerne inkludert TT- transport og skoleskys overføres til Vest-Agder fylkeskommune.

Regional planlegging

- Berører Sørlandsparken hvor Sørlandsparken Øst ligger i Lillesand, mens Sørlandsparken Vest ligger i Kristiansand. I praksis innebærer situasjonen i dag at areal- og byggebestemmelsene for Sørlandsparken er ulike og uavklart.
- Søkerkommunene vil underlegges Vest-Agder fylkeskommunes planbestemmelser, men det kan kreve at for eksempel regional plan for Kristiansand-regionen endres slik at alle temaer planen tar opp også omfatter søkerkommunene.
- En grensejustering innebærer forenkling av planprosessene.

Regional utvikling

- Aust-Agder fylkeskommune får færre kommuner, bedrifter og frivillige organisasjoner å forholde seg til.
- Kan forenkle, men samtidig svekke evnen til å gi spesialisert og mangfoldig tilbud pga. manglende relevant bemanning i fylkeskommunen.
- For Vest-Agder fylkeskommune: Samarbeid med flere aktører.

Støttefunksjoner, sentraliserte tjenester og fagfunksjoner

- Mindre oppgaver for Aust-Agder fylkeskommunes faglige og administrative staber og en tilsvarende økning for Vest-Agder fylkeskommune.
- Etterspørselen etter sentraliserte tjenester som for eksempel PPT og bibliotek tjenester reduseres for Aust-Agders del og øker i Vest-Agder.
- Den samlede kapasitet og kompetanse i Aust-Agder fylkeskommune reduseres og fylkeskommunens fagmiljøer blir mer sårbare.

Økonomi

- Mindre statlige overføring til Aust-Agder fylkeskommune - anslått til 205 mill. kroner årlig. En tilsvarende økning i rammetilskuddet til Vest-Agder.
- Bortfall av inntekter for Aust-Agder fylkeskommunes del kan omfattes av inntektsgarantitilskudd.
- Det forventes ikke endringer i Aust-Agder fylkeskommunes konsesjonskraftinntekter. Inntektene stammer fra kommuner som ikke har søkt om endring i fylkestilhørighet.
- Potensiell utgiftsreduksjon: Aust-Agder fylkeskommune anslått til 190 mill kroner. Reduksjonen i inntekter kan bli 15 mill kroner større enn utgiftsreduksjonen. Forhold som gjeldsoverføring, rentekostnader med mer, må avklares i nærmere utredninger/forhandlinger, jf inndelingslovens bestemmelser. Spørsmålet om kompensasjon for engangskostnader knyttet til sammenslutningsprosesser jfr. inndelingsloven er ikke avklart.

Ansatte i Aust-Agder fylkeskommune

- Ansatte ved videregående skoler og tannklinikker som er lokalisert i søkerkommunene overdras til Vest-Agder fylkeskommune.
- Vil antagelig ikke berøre andre medarbeidere i fylkeskommunen, men et mindre oppgaveomfang i Aust-Agder betyr et generelt nedbemanningsbehov.
- Kan bli behov for å endre stillingsinnhold og arbeidssted for enkelte medarbeidere.

3.1.2 Konsekvenser for søkerkommunene ved en grensejustering

Tjenesteproduksjon og myndighetsutøvelse

- Som tjenesteproducent og myndighetsutøver vil kommunene ikke bli direkte berørt av en grensejustering.
- Grensejustering vil ikke påvirke kommunenes forhold til Sørlandet sykehus HF som avtalepart i Samhandlingsreformen. Vil ikke endre opptaksområdene for planlagt medisinsk behandling til sykehusene.
- Akutt behandling vil øyeblikkelig hjelp alltid skje ved nærmeste sykehus med riktig kompetanse ift pasientens behov.

Samfunnsutvikling

- Areal- og samfunnsplanlegging og tilrettelegging for næringsutvikling berøres ikke direkte, men rammene for arbeidet endres som følge av et skifte i samarbeidspartnerne på fylkesnivået. Kommunene må forholde seg til Vest-Agder fylkeskommune som kan ha andre prioriteringer og ressurser for utviklingsarbeidet.
- En grensejustering kan få konsekvenser for Lillesand, Birkenes og Ivelands felles næringsfond og for Evje og Hornnes som er deltaker næringsfondet for Setesdal, fordi det er Aust-Agder fylkeskommune som tildeler midlene til fondet.

Økonomi

- Frie inntekter fra KRD berøres ikke - heller ikke øremerkede midler.
- Skjønntilskuddet fra fylkesmannen endres sannsynligvis lite.
- Næringsliv og organisasjoner kan ikke motta utviklingsmidler finansiert av konsesjonskraftinntektene.

3.1.3 Konsekvenser for øvrige kommuner ved grensejusteringer

Kommunene i Aust-Agder

- Størst betydning for de nye grensekommunene, Grimstad og Bygland.
- Evje og Hornnes og Iveland kan orientere seg enda mer mot Kristiansandsregionen. Det kan få konsekvenser for de øvrige Setesdalkommunene (eks. drift og utvikling av interkommunale ordninger).
- Flere enkeltordninger Grimstad kommune deltar i sammen med Lillesand og Birkenes blir delt av fylkesgrensen.
- Elever i Grimstad kan ikke i samme grad som i dag gå på Møglestu videregående skole i Lillesand. Sistnevnte vil også gjelde for øvrige kommuner i Aust-Agder.
- En reduksjon fra 15 til 11 kommuner kan gi økt oppmerksomhet og samarbeid med fylkeskommunen og fylkesmannsembetet.
- Utviklingsmidler fra konsesjonskraftinntektene til fylkeskommunen vil fordeles på færre kommuner.

Konsekvenser for kommunene i Vest-Agder

- Få direkte konsekvenser for kommunene i Vest-Agder.
- Kommunene i Knutepunkt Sørlandet kan oppleve en forenkling i det regionale samarbeidet fordi samtlige deltakerkommuner vil forholde seg til de samme fylkesmyndigheter
- Økning i antall kommuner i fylket vil innebære at flere interesser må ivaretas og avveies på fylkesnivå.
- Kan bli større konkurranse mellom kommunene om fylkeskommunale utviklingsmidler.

3.1.4 Konsekvenser for regionrådene og interkommunalt samarbeid

Setesdal regionråd og interkommunale ordninger

- Samarbeidstiltak deles av en ny fylkesgrense.
- Regionrådet må forholde seg til to par fylkesmannsembeter, fylkeskommuner og NAV fylke
- Kan medføre økte prosesskostnader og mindre forutsigbare rammebetingelser
- Kan komplisere driften av etablerte interkommunale ordninger.

Knutepunkt Sørlandet (KnpS)

- Opphever utfordringer regionrådet har når det gjelder å forholde seg til et dobbelt sett av fylkesinstitusjoner.
- Vil forenkle samarbeidet både administrativt og politisk og redusere dobbeltarbeid i regionrådet.
- Kan skape bedre grobunn for utvikling og etablering av konkrete samarbeidstiltak.

Konsekvenser for interkommunale ordninger i Aust-Agder

- Søkerkommunene trer ut av samarbeidsordninger som har et Aust-Agder perspektiv (Aust-Agder næringselskap, Aust-Agder kulturhistoriske senter og Aust-Agder utviklings- og

kompetansefond). Dette kan unngås ved vedtektsendringer i for eksempel Kompetansefondet.

Evje og Hornnes og Iveland

- Felles mobilisering for helhetlig interkommunalt samarbeid vil være enklere å utvikle innenfor rammen av et fylke. En konsekvens av en fylkesendring vil dermed kunne være at Iveland og Evje og Hornnes skifter perspektiv rettet mot deltakelse i ordninger med KnpS-kommunene og tilsvarende mindre samarbeid med Bygland, Valle og Bykle.

3.1.5 Konsekvenser for regional statsforvaltning

Fylkesmannen

- Begge fylkesmennene står overfor en endring i antall kommuner som skal følges opp.
- En grensejustering vil gi reduserte bevilgninger til Aust-Agder og økt bevilgninger til Vest-Agder.
- Kommunene vil antakelig oppleve liten forskjeller dersom de bytter fylkestilhørighet.

NAV, Innovasjon Norge, Sivilforsvaret, Helseforetaket Sørlandet Sykehus, BUF-etat -Region Sør: Antas å ha få/ingen direkte konsekvenser. Innbyggerne, næringsliv og kommunene vil i utgangspunktet motta det samme statlige tilbudet

3.1.6 Demokrati

Konsekvenser for fylkesdemokratiet som institusjonelt system

- Reduserte økonomiske rammer for å drive partiarbeid i Aust-Agder og tilsvarende økte rammer i Vest-Agder.
- Valgkretsene for fylkestingsvalget endres.
- Fylkestingenes størrelse kan bli endret, men dette står fylkestingene fritt til å ta stilling til.
- Konsekvensene for sittende fylkestingsrepresentanter avhenger av når grensejusteringen gjennomføres.
- Grensejustering fra årsskiftet etter neste ordinære fylkestingsvalg i 2015 er ansett som eneste realistiske løsning.

Konsekvenser for fylkesdemokratiet som fellesskap og ramme for identitet

- Søkerkommunene har gitt klart uttrykk for at deres tilhørighet er sterkest knyttet til Vest-Agder. En grensejustering kan føre til bedre sammenfall mellom de politisk-administrative grenser og innbyggernes opplevelse av regional tilhørighet og identitet.

Konsekvenser for mandatfordelingen til Stortinget

- Aust-Agder mister ett mandat (fra 4 til 3). Vest-Agder opprettholder nåværende antall mandater (6).

- Et sammensluttet fylke beholder 10 mandater under forutsetning av at landet hadde vært delt inn i 18 og ikke 19 valgdistrikter.

4. FYLKESRÅDMANNENS MERKNADER

Denne saken anskueliggjør det dilemmaet Aust-Agder har kommet i etter at det ikke ble besluttet å gjennomføre fylkessammenslutning. Flere kommuner har en sterk tilknytning til Kristiansand. Det gjelder i tillegg til søkerkommunene, også de øvrige Setesdalskommunene.

Fylkesrådmannens utgangspunkt har hele tiden vært at de to Agderfylkene er så tett sammenvevde at en sammenslutning er en naturlig utvikling. Det er også søkerkommunenes primære standpunkt. For de fire kommunene er grensejustering en "plan B". NIVIs rapport kan også tolkes som å gi støtte til sammenslutning av fylkene som det beste alternativet.

Etter et klart nei ved folkeavstemningen valgte fylkestinget å ta dette resultatet til etterretning, og la som strategi at man ønsket å videreutvikle samarbeidet på Agder. Fylkesrådmannen legger dette til grunn for sin tilråding nå.

Regjeringen og deretter Stortinget må velge mellom hvilket folkeflertall man ønsker å følge: Det samlede resultatet i Aust-Agder som viser at man ønsker at Aust-Agder opprettholdes, eller det flertallet i søkerkommunene som ønsker overgang til Vest-Agder, ettersom det ikke ble en sammenslutning.

Etter fylkesrådmannens syn er overflytting av tre eller fire kommuner det minst tjenlige utfallet. Det vil medføre at Aust-Agder får en vesentlig reduksjon i sitt folketall, det vil svekke fylkets innflytelse i nasjonal politikk (bl.a. ved at et stortingsmandat går tapt), det vil svekke fylkeskommunens kompetanse og kapasitet i regional utvikling, det kan svekke kvaliteten i tjenesteproduksjonen og det vil svekke fylkeskommunens økonomi. Dersom Evje og Hornnes flyttes over, vil det splitte Setesdalsregionen. Dette kan i neste omgang føre til nye søknader fra kommuner i Setesdal.

Saken er krevende, og situasjonen vil bli svært problematisk for Aust-Agder dersom det vedtas en grensejustering. Samtidig påpeker ikke rapporten fra NIVI store ulemper for de fire kommunene ved å være i Aust-Agder.

KRD har bedt om at høringsinstansene rangerer de ulike alternativer. På bakgrunn av det ovenstående vil fylkesrådmannen tilrå at overføring av fire og tre kommuner rangeres som de minst ønskelige utfall av saken.

Etter fylkesrådmannens syn er det behov for en større forvaltningsreform i Norge som medfører større og sterkere regioner og færre kommuner. Den aktuelle saken på Agder er et godt eksempel på dette. Regjeringen bør, framfor å flytte over noen kommuner på Agder som resulterer i et svekket Aust-Agder og nye grenseproblemer, ta initiativ til et helhetlig grep. Dette har vært tema for Christiansenutvalget på tidlig 1990-tall, for Wilhelmsenutvalget ved årtusenskiftet og i forbindelse med forvaltningsreformen fra 2010 uten at større endringer er gjort. Lite tjenlige

grensejusteringer i Agder kan medføre presedensproblematikk i andre landsdeler som også kunne vært hindret ved et større nasjonalt grep. Regjeringen kan imidlertid foreslå å gjennomføre en isolert fylkessammenslutning i Agder nå.

At Aust-Agder blir en del av en region der også Vest-Agder inngår, kan etter fylkesrådmannens oppfatning utsettes, men ikke unngås på noe sikt.

På kort sikt fremstår imidlertid status quo som det beste alternativet gitt at en skal følge resultatet av folkeavstemningen i Aust-Agder. Da er det imidlertid viktig å bidra til at de grenseproblemer søkerkommunene opplever, reduseres mest mulig.

5. KONKLUSJON

Fylkesrådmannen fremmer slikt forslag til vedtak:

Aust-Agder fylkesting avgir følgende høringsuttalelse til Kommunal- og regionaldepartementet vedrørende eventuell overføring av kommunene Lillesand, Birkenes, Iveland og Evje og Hornnes til Vest-Agder fylke:

1. Av de angitte alternative løsningene anbefaler fylkestinget følgende i prioritert rekkefølge:

- I. Opprettholdelse av dagens fylkesgrense
- II. Fylkessammenslutning
- III. Overføring av kommunene Lillesand, Birkenes og Iveland
- IV. Overføring av kommunene Lillesand, Birkenes, Iveland og Evje og Hornnes.

2. En eventuell grensejustering er ikke ønskelig av bl.a. følgende grunner:

- Aust-Agder blir sterkt svekket befolkningsmessig
- Fylkets innflytelse i nasjonal politikk svekkes
- Fylkeskommunens kompetanse og kapasitet i regional utvikling svekkes
- Fylkeskommunens tjenesteproduksjon kan bli svekket
- Fylkeskommunens økonomi svekkes.

På denne bakgrunn går fylkestinget i mot grensejusteringer mellom Aust-Agder og Vest-Agder.

3. Fylkestinget mener at regjeringen bør vurdere fylkes- og kommunestrukturen i Norge.

4. Fylkestinget har forståelse for de utfordringer søkerkommunene viser til som grunnlag for sine søknader og vil understreke behovet for videreutvikling av samarbeidet på Agder. Regionplan Agder 2020 er det viktigste redskapet i denne sammenheng. Fylkestinget vil arbeide for å redusere de ulemper grensekommunene opplever.

Vedlegg:

Søknad om endring av fylkesgrensen mellom Aust-Agder og Vest-Agder - høring NIVI-rapport 2012-3: Endret fylkestilknytning for Evje og Hornnes, Birkenes, Iveland og Lillesand kommuner? - En konsekvensvurdering